

מערכת הפועל

בנינים						גזרות
הפועל	פועל	נפעל	התפעל	הפעיל	פיעל (פעל) (פעל) (קל)	שלמים
			להתחנן	להרגיש	לדבר לכתוב (לכתב)	regulars
					לגור לבוא לשיר לרוץ	ע"ו ע"י Second letter of the stem is 'י' or 'ו'
					לבנות לרצות לשתות לעשות	ל"ה ל"י Third letter of the stem is 'ה'
					לנסוע (לנסע)	פ"נ First Letter of the stem is 'נ'
					לשבת ללכת *	פ"י First Letter of the stem is 'י'
					לקרוא (לקרא)	ל"א Last letter of the stem is 'א'
					לחגוג (לחגג)	כפולים Second and third Letters of the stem are the same
					לטלפן	מרובעים Four letters stem

*ללכת – שורש ה.ל.כ אבל מתנהג כמו י.ל.כ

פעלים: בניינים שונים ומשמעות שונה

Verbs – different stems and different meanings

Here are some examples of how the same stem takes on different meanings in different patterns (*binyanim*):

בנין				שרש
התפעל	הפעיל	פיעל	פעל	
לְהִשְׁתַּמֵּעַ	לְהִשְׁמִיעַ	שָׁמַע (רק שם פעולה)	לִשְׁמֹעַ	ש.מ.ע.
לְהִתְלַמֵּד		לָלַם	לִלְמוֹד	ל.מ.ד.
לְהִתְכַּתֵּב	לְהַכְתִּיב	לָכַתַּב	לִכְתּוֹב	כ.ת.ב.
	לְהַאֲכִיל	לָאָכַל	לִאֲכֹל	א.כ.ל.
לְהִסְתַּפֵּר		לָסַפַּר	לִסְפוֹר	ס.פ.ר.
לְהִתְרַחֵץ			לִרְחוֹץ	ר.ח.צ.
לְהִתְאַהֵב	לְהַאֲהִיב		לִאֲהֹב	א.ה.ב.
לְהִתְחַבֵּק		לְחַבֵּק	לִחְבּוֹק	ח.ב.ק.
לְהִתְלַבֵּשׁ	לְהַלְבִּישׁ		לִלְבוֹשׁ	ל.ב.ש.

120a fall Sentence Translations Week 1

בבקשה לתרגם את המשפטים:

אליעזר בן יהודה:

1. The pioneers came to the land of Israel at the end of the 18 century.
2. Moses was a prophet, but today there are no prophets.
3. He is going to Harvard Medical School. He wants to be an internal doctor.
4. Cinderella had to return home at midnight, but she lost her shoe on the way.
5. The president initiated a new peace initiative, but nobody believes it will work...
6. The first born daughter always has to help her mother in raising the other kids...
7. The bomb fell in the desert and nobody heard it.
8. He has not only nice face but also a thinking brain...
9. The central committee suggested new ways to read the phenomena.

אני חולם בספרדית:

10. How much did you pay for this dress? \$153? You paid dearly....
11. Every baby knows that you have to stick the plug into the socket and not the socket into the plug...
12. The husband got angry with his wife because she was not loyal to him.
13. They are rich but they don't like to pay dearly for things...

אליעזר בן יהודה (לפי וויקיפדיה)

אליעזר בן יהודה נולד בִּוְיִלְנָה בשנת 1858. הוא קיבל חינוך יהודי תורני, אך למד גם בגימנסיה כללית. הוא עלה לארץ ישראל בשנת 1881 יחד עם חלוצים אחרים. בהתחלה הוא למד רפואה, אבל אחר כך הוא עסק רק בשפה העברית. בן יהודה חשב שהעברית צריכה להיות שפה חיה ומתאימה לחיים המודרניים.

בן יהודה היה חלוץ- הוא פעל למען תחיית השפה העברית כלשון דיבור. בן יהודה יסד עיתונים משלו ("הצבי", "מבשרת ציון"). הוא היה לוחם קנאי למען השפה העברית. הוא דרש שבביתו כולם ידברו רק עברית. בנו, איתמר בן אבי (אב"י – אליעזר בו יהודה), נקרא "הילד העברי הראשון".

בשנת 1890 יסד בן יהודה יחד עם דויד ילין ועם ד"ר מִזְנָא את "ועד הלשון העברית", והיה יושב הראש שלו. הוא יצא למלחמה על החינוך בארץ ישראל ("מלחמת השפה" 1913), ודרש שבבתי ספר ילמדו רק בעברית. ובאמת, ערב מלחמת העולם השנייה כולם למדו בבתי הספר העבריים בארץ ישראל רק בעברית.

מפעל חייו של בן יהודה היה המילון העברי הגדול שבו היו חידושי הלשון שלו. אישתו, חַמְדָּה, עזרה לו לכתוב את המילון, וגם איתמר היה שותף בכתיבה. בן יהודה נפטר בשנת 1922 ולא זכה לראות את המילון גמור.

מהמילים שחידש בן יהודה:

רֶפֶת, כְּדוּר, מִישְׁטָרָה, מִיבְרָק, מִידְרָכָה, זְהוּת, נֶרֶד, מַעְלִית, גְּלִידָה, תַּזְמוּרָת

תורני – דתי
Pioneers – חלוצים
Medicine – רפואה
Was busy with – לעסוק
Suitable – מתאים
Revival – תחייה
Established – יסד
Fanatic – קנאי
Demanded – דרש
Was named – נקרא
Committee – ועד
Head, chair – יושב ראש
Education – חינוך
Life project – מפעל חיים
Dictionary – מילון
Partner – שותף
Passed away – נפטר
A train – רכבת
A ball – כדור
Police – משטרה
A telegram – מברק
Side walk – מידרכה
Identity – זהות
A rose – ורד
An orchestra – תזמורת
An elevator – מעלית

אליעזר בן יהודה

מילים :ירון לונדון לחן :מתי כספי

Prophet – נביא
 Fanatic – קנאי
 God – השם
 Midnight – חצות
 Oil lamp – עששית
 To write down – לרשום
 Heaps and heaps – תילי תילים

Height – קומה
 Was bent down – אפיים שחה
 To wait – להמתין
 Dawn – שחר

Funny – מבדח

Fabricated – בדה
 Mind – מוח
 Has a fever – קודח
 To be asleep – נמה
 Let us – הבה
 We will wake her up – נעירנה
 To invent – להמציא
 Enterprise – יוזמה
 Iron for clothes – מגהץ
 Bomb – פצצה
 Furniture – ריהוט
 Feather – נוצה
 Fluent – רהוט
 Cauliflower – כרובית
 To continue – להוסיף

כמו הנביאים הקנאים לשם
 הוא קינא לפועל ולתואר ולשם,
 ובחצות, העששית בחלונו,
 היתה רושם במילונו תילי תילים,
 מילים נפות, מילים עפות,
 מתגלגלות מן הלשון.
 אליעזר, מתי תשכב לישון?
 הן קומתך כמעט אפיים שחה,
 והעברית אשר חיכתה אלפיים,
 היא תמתין לך עד בוא השחר.

אליעזר בן יהודה
 יהודי מבדח
 מילים מילים, מילים מילים
 הוא בדה ממוחו הקודח.

אם נמה העברית אלפיים, נו אז מה,
 הבה נעירנה ונמציא את היוזמה,
 את המגהץ, את הפצצה, את הריהוט,
 בקצה נוצה, בכתב רהוט,
 כתב כרובית, כתב גלידה,
 כתב את כל, את כל מילון בן יהודה.

ועוד הוסיף מילים לברוא,
 ונוצתו המהירה לא נחה,

דמות – Figure

First born – בכור
 Infancy – ינקות
 Withering – קמילה
 To make a covenant, alliance – לברית ברית

Foreign language – לעז
 To annihilate – להכרית
 Indeed – אכן
 Palm tree – תמר
 Shape – צורה
 Appearance – סבר

שני הדברים שבלעדיהם
 לא יהיו היהודים לעם:
 ד-ארץ וד-לשון

א.ק. יהודה

DOS SON LAS COSAS QUE SIN EYAS
 NO PUEDRAN LOS JUDIOS SER
 NACION: LA TIERRA Y LA LINGUA
 צוויי זאכן און וועלכע
 יידן ווערן ניט זיין קיין
 פאנק: לאנד און שפראך
 משרד התנועה והתרבות • מבצע הנחלת'ה לשון דלם

והשפה גדלה,
 ולא הכירה את מראה דמותה,
 את מראה דמותה בבוא השחר.

אליעזר בן יהודה....

ובן נולד לו, וכזאת האיש אמר:
 זה הבכור, אקרא לו בן יהודה איתמר,
 שמינקות ועד קמילה, מיום בואו
 בברית מילה ועד מותו,
 פרוטה לו פריה, עם העברית,
 ומלחמה לו, את הלעז להכרית.
 איתמר - אכן היה לגבר,
 קומת תמר ויפי צורה וסבר,
 והלשון בפיו הייתה שפת עבר,
 איתמר בן אבי,
 שאביו היה נביא,
 גבר כלבבי!

אליעזר בן יהודה....

<https://www.youtube.com/watch?v=2X-n7iO9I0g>

עברית היום (מקור לא ידוע)

אילו משה רבנו, דויד המלך והמלך שלמה היו חיים היום, לא בטוח שהיו מבינים את השפה שאנחנו מדברים. העברית של היום היא שפה "מְאוּנָּלָּת". מילים כמו: טלויזיה, או.קיי, סקייטבורד, המבורגר, צי'פס, ג'ינס, טישו, פנקייק, פאב ובר ועוד נכנסו לשפה העברית מן האנגלית. שומרי העברית כועסים מאוד, כי רק מעטים מדברים עברית טובה ונכונה.

העברית הישראלית רחוקה מהעברית של התנ"ך, המישנה והתלמוד. לדעתם של שומרי העברית זאת שפה גְרוּעָה מאוד. הם שואלים: זאת עברית בכלל? ??? זה מה שרצינו? ??? זה מה שרצה אליעזר בן יהודה? ??? אילו היה בן יהודה שומע אותנו מדברים עברית היה מתהפך בקברו.....

תמיד נכנסו מילים חדשות לשפה העברית. למשל, המילים "טיפש" ו"שכל" באו מאכדית. "לימון" ו"פרדס" באו מפרסית, "מסקנה" ו"דווקא" באו מארמית, "מרכז" ועוד הרבה מילים בסלנג באו מערבית, מיוונית באו המילים: "פרצוף", "מלפפון" ו"נימוס". עכשיו יש גם הרבה מאוד מילים מאנגלית, צרפתית וגרמנית. המילים הזרות הצליחו להשתלב בשפה, והיום לא מרגישים (וגם לא יודעים...) שהן הגיעו לעברית משפות אחרות.

האקדמיה לשפה העברית מנסה להילחם בתופעה זאת, והיא מציעה מילים בעברית. היום יש הרבה מילים על מחשבים. למשל, למילה software הציעה האקדמיה את המילה "תוֹכְנָה", ולמילה courseware הציעה האקדמיה את המילה "לומדה". hardware בעברית זה: "חומרה". יש הרבה מילים שהאקדמיה הציעה והיום משתמשים בהן, אבל יש גם מילים שלא ניקלטו.

גרועה – רעה מאוד
Turn around in the grave –
להתהפך בקבר
Stupid – טיפש
Mind, brain – מוח
Orange grove – פרדס
Conclusion – מסקנה
Center – מרכז
Face – פרצוף
Politeness – נימוס
To integrate – להשתלב

To fight – להילחם
Phenomena – תופעה
To suggest – להציע
To be absorbed – להיקלט

ועדה – Committee

מקצוע – Profession

ציבור – public

לא קל לחדש מילים. באקדמיה יש הרבה ועדות מקצועיות, וכל ועדה מציעה מילים עבריות למילים לועזיות. ההצעות מגיעות לחברי האקדמיה והם מחליטים איזו מילה הם מקבלים ואיזו לא. כל מילה של האקדמיה צריכה לעבור את מבחן הזמן ואת מבחן הדוברים הישראלים. לפעמים האקדמיה פונה לציבור ומבקשת לחדש מילים. הרבה מילים חדשות מגיעות גם מהצבא, כמו "לניילן". עוד מילים חדשות הן חיבור של שתי מילים, כמו: "מידרחוב", "מיגדלור" ו"רשמקול".

תרגיל:

הנה קישור לאתר האקדמיה ללשון. בבקשה לכתוב על 3 מילים חדשות שלמדת.

<http://hebrew-academy.huji.ac.il/Milim/halufot/Pages/default.aspx>

האקדמיה ללשון העברית

THE ACADEMY OF THE HEBREW LANGUAGE

איך יוצרים מילים חדשות בעברית:

1. לוקחים שורש ומכניסים אותו למשקל (תבנית)

*כ.ב.ס = מְכַבֵּסָה (משקל המציין מקומות).

*א.ד.מ = אֶדְמָת (משקל המציין מחלות) או מקצועות (גננת).

2. מוסיפים סיומת למילים קיימות

*ספל + ון = סְפֻלֹן (משמעות של הקטנה) או מְקוֹמוֹן (משמעות של עיתונים)

*כף + ית = כְּפִית (הקטנה) או אנגלית (שפה)

*חלב + ן = חֶלְבָן (מקצוע) או שְׂקָרָן (תכונה)

*פיזיקה + אי – פִּיזִיקָאִי (מקצוע)

3. מחברים שתי מילים למילה אחת

*מקל + אור = מְקַלֵּר

הסלנג בעברית

נמוכה – low
מכובד – respected
נהוג – customary
נאום – speech
פרחח – whippersnapper
שובב – naughty, mischievous
להתחשב – to take into consideration
חוק – law
כלל – rule
להמציא – to invent
בעצם – actually
להתפשט – to spread
אופנה – fashion
אדרבא – as a matter of fact
שפע – plenty
מילים נרדפות – synonyms
לבטא – to express

גנוב, פֶּאשָׁלָה, פֶּסֶפּוּס, אָכַל אותה, מְגַנֵּיב, עָבַד עָלָיו, הִבְרִיז, סִתְּלָבֵט, כָּאָסַח, דָּלוּק עָלָיו, חִנְטָרִישׁ – כל אלה הם ביטויים של הסלנג העברי .

הסלנג (בעברית : עֵגָה) הוא "לשון הרחוב" או "שפת הדיבור הנמוכה". זוהי לשון שנחשבת פחות מְכֻבָּדֶת ולכן לא נהוג להשתמש בה בכתובה, בְּנָאוֹם חֲגִיגָי או בשיחה עם אדם נְכָבֵד. אבל כשמדברים עם האחים או עם ההורים, או כשמשחקים עם חברים – משתמשים בה .

הסלנג הוא מין שפה פְּרָחִיחִית וְשׁוֹבֵבָה שאינה מתחשבת בְּחֻקֵּי הלשון וגם כָּלְלִי הדקדוק אינם מעניינים אותה .

מי ממציא את הסלנג ?

אתה, חברים שלך, בני משפחתך וּבְעֵצָם כולנו – כל מי שמדבר עברית. מישו ממציא ביטוי נחמד (לפעמים בלי להרגיש), הביטוי מוצא כן בעיני אחרים, הם משתמשים בו וכך הביטוי מִתְפָּשֵׁט, ונעשה חלק מהדיבור הַאוֹפִנְתִּי .

בעברית של ימינו כבר לא חסרות מלים, אֲדָרְבָּא – יש בה שֶׁפֶע של ביטויים וּמְלִים נִרְדָּפוֹת. כשכל העושר הזה : לשון המקרא, לשון חז"ל, לשון ימי הביניים והלשון החדשה – עומד לרשותנו – אנחנו יכולים לבחור באיזו דרך שנרצה כדי לבטא את עצמנו .

לבעוט לשער – to kick the
ball into the goal
מגוחך – ridiculous
סגנון מקראי – biblical style

מוזר – strange
רמקול – loudspeaker
לפנות – to address

הבדל – difference
מתאים – suitable
צורך - need

מובן שיש לדעת להשתמש בכל העושר הזה שעומד לבחירתנו. יהיה מצחיק לפתוח את עיתון הספורט ולמצוא בו ידיעה כזו: "וַיְהִיָּה בְּדָקָה הַתְּשָׁעִים, וַיֵּרָץ מֹשֶׁה בֶּן סִינִי וַיִּבְעֹט לְשַׁעַר". זה מגוחך כי זהו סגנון מקראי, סגנון חגיגי מאוד שאיננו מתאים לצורה שבה כותבים היום בעברית, ובמיוחד לא בעיתון.

לא פחות מוזר יהיה לשמוע את מנהל בית-הספר מודיע ברמקול בזו הלשון: "מי שִׁיתְּחַפֵּי מֵהַטָּקֶס של חג השבועות – וּוְאֶלֶּה יֵאָכֵל אֲצִלִּי בַּגְדוֹל". זה מגוחך לא פחות, כי זהו סלנג ולא נהוג שמנהל או מורה יפנו אל תלמידים בסלנג אלא ידברו בלשון, פשוטה ונכונה.

מי שיודע עברית, יודע על פי רוב את הַהִבְדָּלִים בין הסגנונות השונים. אולי לא תמיד אנחנו יודעים לקרוא להם בשם הַמְתָּאִים, אבל אנחנו מרגישים את ההבדלים ביניהם, ובדרך כלל גם יודעים להשתמש בהם נכון ובהתאם לצרכים.

הצבא הוא המקור החשוב ביותר לסלנג בישראל. הרבה מילים מגיעות מהשפה הצה"לית לשפה המדוברת.

בעיה לשונית / דן פגיס

הנערה שקוראים לה עברית
 היא בת זקונים למשפחה טובה מאוד.
 רק מה? היא מתפרפרת.
 כל יום דבר אחר.
 אי אפשר לסמוך עליה,
 מלה שלה היא לא מלה.
 היא לא זפה אפילו: פצעי בגרות,
 רגלים גדולות. והיא צעקנית
 ועקשנית כמו פרד.
 ומה שיותר גרוע:
 היא לא נותנת למי שרוצה
 לחנק את הקול הפרוע שלה
 ולקבר אותה בצורה מכבדת
 במערת המכפלה.

כל השירים, הקיבוץ המאוחד ומוסד ביאליק, תשנ"ב.

בת זקונים - youngest daughter;
 daughter born to elderly parents
 מתפרפרת - (slang) to philander

לסמוך – to depend on, to rely on, to trust

פיצעי בגרות - acne, pimples

לצעוק - to shout

עקשנית - stubborn

פרד - Mule

לחנק - to strangle

פרוע - wild

לקבור - To bury

מערת המכפלה - Cave of Machpela, burial site of
 Abraham, Isaac, Jacob, Sara, Rebecca and Leah

חולם בספרדית

מילים: אהוד מנור לחן: שלמה יידוב

Expensively – ביוקר

Plenty – בשפע

Plug – תקע

Socket – שקע

לשאת תפילה – להתפלל

To become angry – להתרגז

To curse (slang) – להרביץ קללה

אני קם בעברית בבוקר
ושותה בעברית קפה,
משלים בעברית ביוקר
על כל דבר שאני קונה.

בשפתו של דויד המלך,
אני חי ומשמיע קול
וקורא סיפורים לילד -
כן, תמיד מימין לשמאל.

בעברית יש מילים בשפע
להגיד את הכל, כמעט,
יש בה תקע ויש בה שקע,
אך אין מילה בעברית לטאקט....

מתרגש בעברית מפרח,
ונושא בעברית תפילה,
מתרגז בעברית בן-רגע,
ומרביץ בעברית קללה....

בלעדית - Exclusively

לשמור אמונים – To be loyal

תריסים - Shutters

כבש – Lamb

להשתנות - To change

בלי הרף – Constantly

דוהר - Galloping

אני חושב ואני כותב בעברית בלי קושי,
ואוהב לאהוב אותך, בעברית בלעדית,
זאת שפה נהדרת, לא תהיה לי אחרת
אך בליקה, בליקה אני חולם עוד בספרדית.

אמונים בעברית שומר לך,
וסוגר בעברית תריסים,
"ליקה טוב" בעברית אומר לך,
וגם סופר בעברית כבשים.

העברית משתנה בלי הרף -
זה התחיל בלוחות הברית,
אני חי בשפה דוהרת,
ואמות, כנראה, בעברית....

אני חושב....

<https://www.youtube.com/watch?v=VhjLYijI2Cc>

אוצר מילים לרמת הביניים Heb 120a Vocabulary		
שבוע 1		
pioneer	חלוצ	טקסט
medicine	רפואה	
prophet	נביא	
middle of day or night	תצות	
initiative	יוזמה	
bomb	פצצה	
first born	בכור	
brain mind	שכל	
face	פְּרָצוֹף	
center	מֶרְכֵּז	
committee	וועדה	
to suggest to offer	להציע	
phenomena	תופעה	
to pay dearly	לשלם ביוקר	שיר
plug	תקע	
socket	שקע	
to become angry	להתרגז	
to be loyal	לשמור אמונים	